

Nezaposleni: ljenèine ili nesretnici ?

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2010/9/25 12:24:44

Fonogram moje rasprave u Hrvatskom saboru o izmjenama i dopunama Zakona o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti, 24. rujna 2010.

Poštovani gospodine potpredsjednièe, državni tajnièe, kolegice i kolege. Uvijek kada je rasprava o nezaposlenosti, o pravima nezaposlenih u Hrvatskoj o toj temi razgovaramo na dva klišeja. Jedni tvrde da su nezaposleni ljenèine koji ne žele raditi jer primaju naknadu od države i oni bi sve naknade ukinuli i sve sa burze potjerali. Druga krajnost je da su svi oni koji su na zavodu prijavljeni nesretnici koji bi radili, ali tu šansu nemaju ili su ju izgubili. Gdje je sad istina? Kao i obièno, u sredini.

Međutim, da bi otklonili dileme među građanima ove države jednu èinjenicu bih molio državnog tajnika da javno kaže: je li moguæe da netko u Hrvatskoj bude prijavljen na Zavodu za zapošljavanje, a otklonio je ponudu za zaposlenje. Je li je moguæe da je netko prijavljen na zavodu kao nezaposlena osoba, a otklonio je ponudu da bude zaposlen? Ja mislim da ne. Onaj koji odbije posao ponuđen od zavoda u posredovanju pri zapošljavanju briše se. To je bitno znati da doista razuvjerimo ono kako nezaposleni nisu ljenèine koji ne žele raditi u najveæem broju sluèajeva. Drugi problem kad razgovaramo o politici zapošljavanja su razlièiti programi poticaja poslodavcima za zapošljavanje. Ima podosta ljudi koji su javljali i postoji sada jedan novi oblik zloupotrebe. Kolega Mariæ je to nazvao izostanak poslovnog morala kod dijela poslodavaca koji radnicima kada se poslodavci kandidiraju za novac iz programa poticaja zapošljavanja najprije daju otkaz, onda ih zaposle uz državne poticaje i nakon isteka vremena tog programa ponovno im daju otkaze. Ovdje oèito sustav nadzora, kontrole ili je izostao ili je nedovoljan jer je previše veæ ljudi koji se javljaju sa istom prièom. Manipulacije s pravima građana, radnika i potkradanjem države u tom dijelu novca. Zbog toga bi bilo dobro da u izvještajima koje dobivamo i u obrazloženjima zakona i taj segment Vlada Hrvatskom saboru ipak malo detaljnije, jasnije pojasni.

Treæe što bih molio, s obzirom da se radi o zakonu koji direktno utjeèe na sudbine velikog broja građana, nakon donošenja ovih izmjena i dopuna i ministarstvo i zavod uèine sve da razumljivost prava nezaposlenih bude što veæa. Nisam siguran da dosadašnji pristup i davanja tih informacija je najadekvatnije. Postoji li dovoljni broj brošura, uputa, obrazloženja, da li službenici zavoda svima na podjednak naèin obrazlažu njihova prava, upozoravaju na potrebu podnošenja određenih zahtjeva? Da li dakle nezaposleni dobivaju dovoljno informacija da bi ostvarili neko od svojih prava. Mislim da je to strašno bitna funkcija države odnosno Zavoda za zapošljavanje i ukoliko tu dosad nije dato dovoljno pažnje mislim da bi bilo dobro gospodine državni tajnièe da i vi vidite kakve su informacije na terenu prisutne.

Èetvrto, a kolega Hrelja je tu temu naèeo kad je govorio, u velikom broju država èlanica Europske unije postoji kategorija definitivno nezaposljivih građana. Dakle, kada svi struènjaci Zavoda za zapošljavanje na temelju svih propisa i kriterija utvrde da određena osoba naprosto ne može se zaposliti. Mi takav pojam i takav status u našem zakonodavstvu nemamo i onda oni ili èekaju jedan od uvjeta za umirovljenje ili ako takvog uvjeta nema ostaju na listi.

Peto, ja znam da ste vi toga svjesni, ali èini mi se da i ovim prijedlogom zakona nedovoljno to uvažavate, da politika zapošljavanja koja se provodi u jednoj državi direktno utjeèe i na cijenu rada

onih koji rade i da nažalost stvaranjem na umjetni način viška ponude na tržištu rada često poslodavci utječu na smanjenje cijene rada. U ovoj krizi to je bilo često kada je dolazilo do otpuštanja i u onim djelatnostima, onim firmama i kod onih poslodavaca koji su čestili posebice starije, a posebice žene nakon 55 godina starosti, povećanjem broja nezaposlenih na zavodu direktno utjecali na pad cijene rada kompletnom privatnom sektoru.

Ovih dana slučajno sam otkrio, zahvaljujući ljudima koji su se najavili, jedan apsurd i ustanovio još jednu kategoriju povlašćenih građana ove države. Dakle, kad razgovaramo o nekoliko stotina tisuća ljudi koji nemaju sreću raditi mi istovremeno imamo jednu kategoriju građana koji po slovu zakona primaju visoke mirovine i redovno rade i primaju pune plaće. Dakle gospodine državni tajniče, kako je moguće da zakonima ove države netko ode u mirovinu po povlašćenim uvjetima, onda se zaposli i prima punu plaću i pola mirovine, a polovica te mirovine iznosi oko 5000 kuna. Dakle, prima 5000 kuna mirovine, zaposli se u ministarstvu ili državnoj upravi, prima punu plaću i sve je zakonito. Mislim da po meni je to jedna od 15. po redu kategorija povlašćenih građana ove države koja je prošla u tišini i potpuno nezamijećeno u kojim do sada Vlada nije predlagala promjene u smislu uštede rashodovne strane državnog proračuna. Dakle, radi se o korisnicima mirovine po članku 6. pravima branitelja, ali i političkih mirovina. I završavam sljedećim :

u obrazloženju zakona i smanjenju naknade, visine naknade nezaposlenim na svega 780 kn nakon 90 dana, glavni argument koji nudite da će to stimulirati posebice one iz prerađivačke industrije čiji je priljev najveći broj na zavod, da uđu u programe prekvalifikacije, dokvalifikacije, školovanja. To su najbogatiji ljudi sa minimalnim plaćama i njihova naknada iznosit će 780 kn nakon 90 dana. Zar doista vjerujete da sa naknadom od 780 kn će oni biti stimulirani na stjecanje novih znanja da bi bili konkurentni na tržištu ? I vraćam se na poslovni moral poslodavaca koji takvima nude zaposlenje uz plaću od 1500 do 1800 kn, a putni troškovi njihovog dolaska na posao, cijene vrtića za jedno dijete i trošak gableca kojega poslodavci ne plaćaju iznosi 1300 do 1400 kn . I to je ono što u Hrvatskoj ne postoji, da pitanje poslovnog morala i društvene odgovornosti vlasnika kapitala nismo ugradili u pravnu normu ni u ovom zakonu ni u drugima. I zbog toga je doista opasno tvrditi da su ljudi koji su na zavodu i koji su nezaposleni, ljenjivi koji ne žele raditi.

IVAN JARNJAK: Zahvaljujem. Imamo i dvije replike. Prvo je uvaženi zastupnik Goran Marić. Izvolite. DR.SC. GORAN MARIĆ: Hvala lijepa gospodine potpredsjedniče. Kolega Lesar, kazali ste otprilike ovako, da postoji mišljenje da su na Zavodu za zapošljavanje dvije skupine jedne lijepine i drugo nesretnici i da je istina negdje u sredini. Ja mislim da to nije točno i da istine nema. Eto ga. A kazao sam da nema ni poslovnog, dovoljno poslovnog morala ni dovoljno poduzetničke kulture. A zašto nema? Upravo zato što nema istine. A kako ćemo saznati? Pa tako da konačno saznamo kako su banke postajali vlasnici hotela, trgovačkih društava, nekretnina, zemljišta u stotinama milijuna kvadrat bez naknade, bez ikakvih novaca, rasprodavali to, bogatili se, prodavali, zatvarali poduzeća, pogone, hale od Jedinstva do TPK, Prvomajske i ostalo. Pogledajte što je to danas tamo, što su učinili sa turističkim objektima i posljedica toga najviše je 560000 nezaposlenih u Hrvatskoj. Dok se ne sazna istina neće biti dovoljne razine poduzetničke kulture tko je i kako prodao Plivu, tko je i kako prodao HT, kako je to Zagrebačka banka najveća banka koja vrijedi 100 milijardi kuna prodana da ni jedne lipa nije došlo u hrvatski proračun. Dok nema istine, nema morala, dok ne saznamo istinu tko je stvarni vlasnik te najveće hrvatske banke. To nedostaje hrvatskom gospodarstvu, to nedostaje hrvatskom poduzetništvu, to nedostaje poduzetničkoj kulturi. I ta istina nama treba.../Upadica Jarnjak: Privedite kraju. Vrijeme./... A isto tako treba nam i više razvijenosti tržišta, jer bez dovoljne konkurencije na tržištu nema ni poduzetničke kulture. Hvala lijepa.

IVAN JARNJAK: Hvala lijepa. Odgovor na repliku uvaženi zastupnik Dragutin Lesar.

DRAGUTIN LESAR: Kolega Mariću, ako doista ni na ovom području nema istine onda smo u velikoj gabuli i slažem se s vama da dok god ne otkrijemo istinu kako je hrvatsko gospodarstvo postalo u vlasništvu banaka, neću reći hrvatskih banaka nego stranih banaka u Hrvatskoj teško ćemo doći i do poslovnog morala jer oni koji su sve to što su napravili da su imali morala to ne bi napravili, pa

zato nemaju ni poslovnog morala.

Mislim da je onda najbolji naèin da gdje god se ne može doæi do istine, gdje god ne ponude odgovore kako su došli, kako su banke došle u vlasništvo najvrednijeg dijela hrvatskog gospodarstva. Kojim su kanalima kolale ogromne svote novaca da bi to preuzele. Dakle, gdje god nema istine, gdje god ne žele dati istinu da je najbolji naèin nacionalizacija, uzeti im to. I zaboravih prije reæi oprostite gospodine potpredsjednièe. Uostalom i zbog toga æe HDZ izgubiti izbore.

IVAN JARNJAK: Zahvaljujem. I druga replika, uvažena zastupnica Ingrid Antièeviæ Marinoviæ.

INGRID ANTIÈEVIÆ MARINOVIÆ: Kolega Lesar, vi ste takoðer i u svojoj raspravi napomenuli da korporacije nemaju društvene odgovornosti i društvenog morala. O tome se èesto prièa i to je jedna velika iluzija, a ja bih rekla i podvala. Ono što treba, a to je odgovornost vlasti da inkorporira kongentne norme po kojima æe se korporacije po kojima æe se tvrtke morati ponašati. Naravno postoje pravna pravila i o njihovoj odgovornosti koje su vrlo slaba, ali i kao takva ona se ne poštuju. Tko može nekom poslodavcu koji ne isplati plaæu radniku išta? Država kaže pa idi u parnicu pa se parnièi. Jel' to igdje pa i u Europi u kojoj je imperijalizam u gotovo u svom veæ zenitu to nije dozvoljeno. Ali ovdje je. Prema tome, prepuštati sve dobroj volji, nekoj njihovoj unutarnjoj savjesti je smiješno. Dakle, država ovdje pokazuje da je vrlo slaba i tolerantna prema jakima. Prema onima koje bi upravo trebala obuzdati, da se striktno drže normi, a takve norme treba i pojaèati u zaštiti onih koji stvaraju njoj profit i zaradu i koji žive, dobro žive od njihovog rada, koji su ostali potpuno nezaštiæeni. Zato što se i takve norme ne poštuju, a mi ih eto prepuštamo njihovoj tobože nekakvoj društvenoj odgovornosti i društvenom moralu.

IVAN JARNJAK :Zahvaljujem. Odgovor na repliku, uvaženi zastupnik Dragutin Lesar. Izvolite.

DRAGUTIN LESAR:

Kolegice Antièeviæ, društvena odgovornost nije iluzija, društvena odgovornost vlasnika kapitala i zahtijevanje poslovnog morala nije iluzija. Istina u Hrvatskoj ne postoji društvena odgovornost, ni poslovni moral, i vjerovatno smo na njega i na nju zaboravili trèeæi prema Europskoj uniji, prepisivajuæi pravne norme, a oèito izostavljajuæi taj tako važan, bitan detalj. Puno toga smo iz Europe uvezli, prekopirali, meðutim ovaj segment zaboravili, ali i to nije sluèajno, zato što propise, standarde i javnu klimu u Hrvatskoj kreiraju upravo oni koji bi se trebali pridržati te društvene odgovornosti i imati poslovni moral.